

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Rudolphi Goclenii Exercitationes et disputationes ethicae & politicae

Goclenius, Rudolph

Marpurgi Cattorum, 1601

Themata de partitione ingenvarum doctrinarum

[urn:nbn:de:bsz:31-109121](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109121)

1

THEMATA DE
PARTITIONE INGENVA-
rum doctrinarum.

1.

DOCTRINÆ liberales, quibus ani-
mus libera ingenuaque hominis pars
excolitur & perficitur, sunt vel λόγος
vel μαθημάτων. Divisio è subjectis.

2. Λόγος, quæ logicæ dicuntur, sunt Rationis
vel Orationis tum puræ tum ornatae.

3. Suntq; generales: quia sunt commune
philosophiæ instrumentum. Ideoq; admini-
culantes dicuntur.

4. Rationis est Dialectica. Quæ κατ' ἔργον
dicitur Organum doctrinarum, philosophiæ
ἀνεργον: Manus philosophiæ.

5. Orationis puræ est Grammatica: Ornata
Rhetorica.

6. Μαθημάτων seu Reales sunt, quæ à Peri-
patetica familia nomine philosophiæ, quæ
rerum rationi subjectarum legitima doctrina
est, continentur.

7. Suntq; Theoricæ vel Practicæ. Divisio
è finibus, quorum distinctionem pariunt ob-
jecta.

A

8. Theo-

DISPUTATIONES

8. Theorica est, quæ intellectum in primis veri cognitione perficit. Dico in primis: quia interdum theoriam etiam actio sequitur, ut causam effectus.
9. Estq; Communis vel Particularis.
10. Communis, quæ non tractat de certa entis specie seu gradu, sed de ente universè sumpto ac communi Deo & creaturis, & ejus affectionibus atq; attributis. Hæc dicitur Prima philosophia.
11. Particularis, quæ agit de certa entis specie seu gradu.
12. Estq; secundum tres rerum formas seu species triplex: Theologia, Physica, Mathesis.
13. Theologia est de divinis formis seu entibus, quæ materiæ profus sunt expertia, nempe de Ente Increato Deo: & Entibus creatis, intelligentiis seu dæmoniis & anima à corpore secreta: quatenus hæc naturali lumine mentis nostræ cognosci possunt.
14. Hanc quidam primam Physicæ partem faciunt. Aristoteles verò tradit eam in prima philosophia, quam vocant Metaphysicam, eò quòd divina illa entia ad naturam Entis, pro ut ens est (quod in conceptu suo non includit materiam) proximè accedant, cum sint immutabilia, perpetua, & non materiata.
15. Physica seu physiologia seu naturalis philosophia explicat de rebus penitus hærentibus

sentibus seu immerfis in materia, ut sine hac
definiri & perfecte declarari non possint.

16. Est igitur corporum aetheriorum seu
coelestium & sublunarium.

17. Astronomia igitur, Geographia, Optica
& Musica ad physicam referuntur: ut pars ad
totum.

18. Astronomia enim de astris: Geographia
de terra: Optica de radiatura seu radius aspe-
ctus: Musica de sonis harmonicis explicat
Quæ subjecta omnia sunt physica: et si *μαθη-
ματικῶς* passim tractentur assumptis numeris
& figuris.

19. Physicæ praxis quædam cernitur in fa-
cultate Medica.

20. Mathesis agit de rebus seu formis, quæ
à materia & motu cogitatione abstrahuntur,
seu ita sunt in materia sensili, ut sine ipsa ta-
men definiri & sciri possint. Tales sunt Quan-
titates.

21. Estq; Arithmetica vel Geometria.

22. Arithmetica quantitatis discretæ, id est
numerorum.

23. Geometria quantitatis continuæ, id est
magnitudinum.

24. Has disciplinas vocant veteres Puram
& sinceram Mathesin ad differentiam Mixtæ:
(seu *ϕυσικωτέρας*) quo nomine appellarunt &
intellexerunt Astronomiam, Geographiam,
A 2 Musicam,

Musicam, & Opticam, quòd Astronomia de magnitudine mobili & numero cœlorum: Geographia de quantitate terræ sensili: Musica de numero sonoro: Optica de lineis visualibus differat, & hæc scientiæ in præceptorum suorum explicatione numeros vel lineas & lineamenta (ut figuras) adhibeant.

25. Geometriæ praxis quædam est Geodesia, quæ agrorum & hortorum areas emittitur: montium intervalla, civitatum aut castrorum spatia, fluminum fossarumve trajectus, turrium altitudines mensurâ comprehendit.

26. Hactenus de philosophia speculativa seu scientiis contemplantibus: Reliqua est philosophia practica, quæ Moralis dicitur.

27. Hæc dirigit actiones appetitus.

28. Estq; Generalior vel Specialior.

29. Generalior continet fundamenta & principia reliquarum partium, agens de virtute & summo bono omnium hominum.

30. Specialior est Oeconomica & Politica.

31. Illa de domus: Hæc de reipublicæ gubernandæ ratione agit tum pacis tum belli tempore.

32. Ad politicam pertinet civilis Jurisprudentia tota & magnâ pars Juris Canonici.

33. Historia, Poësis, Eloquentia sunt facultates ex multis disciplinis conflata. Nam Poëta est & Grammaticus & Rhetor & Logicus & Phy.